

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Шосткинський інститут Сумського державного університету
Фармацевтична компанія «Фармак»
Управління освіти Шосткинської міської ради
Виконавчий комітет Шосткинської міської ради

ОСВІТА, НАУКА ТА ВИРОБНИЦТВО: РОЗВИТОК І ПЕРСПЕКТИВИ

МАТЕРІАЛИ

II Всеукраїнської науково-методичної конференції,

(Шостка, 20 квітня 2017 року)

Суми
Сумський державний університет
2017

ПЕДАГОГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ, ЯК ОСНОВА ВЗАЄМОДІЇ ВИКЛАДАЧА ЗІ СТУДЕНТОМ

Н.М. Мартиненко, Н.М.Осадча

Хіміко-технологічний коледж імені Івана Кожедуба
Шосткинського інституту Сумського державного університету
41100, м. Шостка, вул. Інститутська,1
colledge@ukr.net

Розвиток суспільства і науки передбачає формування професійних якостей особистості студентів ще на етапі їх професіоналізації. Велику роль у становленні і формуванні професійної компетенції студента відіграє викладач-менеджер. Реформування освіти спричинило підвищення вимог не тільки до студентів, а й до викладачів. Адже він є суб'єктом навчальної, загально соціальної та організаційної діяльності, який формує професійні якості майбутніх фахівців.

Зіставлення понять «педагогічний менеджмент» і «управління» щодо проблем сучасних навчально-виховних закладів, що функціонують в умовах нової ринкової економіки, стало предметом спеціального аналізу у працях В.І. Бондаря, К.Я. Ва-зіної, Л.А. Веретеннікової, Г.М. Закорченної, Л.М. Каращук, В.А. Козакова, Н.Л. Коломінського, Ю.А. Конаржевського, В.В. Крижка, В.С. Лазарева, А.В. Ньомова, П.К. Одинцова, Є.М. Павлутенкова, А.В. Попова, М.М. Поташника, В.П. Симонова, Т.І. Шамової, Н.П. Шапошнікової.

Метою дослідження є визначення ролі викладача-менеджера, впливу його професійно-особистісних якостей, обраних методів організації навчального процесу на ефективність формування управлінських якостей студентів.

Категорія «педагогічний менеджмент» у традиційних вітчизняних довідниках і понятійно-термінологічній системі педагогічної науки до сьогодні не застосовувався. Як інноваційну дефініцію її стали використовувати в психолого-педагогічній літературі лише наприкінці ХХ ст. Проте дуже часто в цій літературі вживаються поняття «управління», «керівництво», «адміністрування». При цьому є багато означень названих понять, які по суті не завжди збігаються із значенням категорії «педагогічний менеджмент».

Оскільки сучасний розвиток педагогіки характеризується науково-теоретичними узагальненнями емпіричного досвіду управління закладами освіти, накопиченого в різних регіонах світу, виробленням спільних для всіх країн принципів ефективного управління педагогічними системами, типізації його різних форм і умов реалізації, урахуванням соціально-педагогічної сфери та культури організації педагогічного виробництва, з'ясуванням особливостей національного менталітету в організаційній поведінці керівних та педагогічних працівників, створенням адаптивних і швидко реагуючих управлінських механізмів, то правомірність введення терміна "педагогічний менеджмент" до вітчизняної теорії зумовлено такими факторами.

По-перше, вітчизняна теорія управління як одна з найбільш пріоритетних у сучасних умовах галузей педагогічної науки переживає особливий етап інтенсивного розвитку та оновлення. Це зумовлено соціально-економічною реформою нашого суспільства, його поступовим переходом до ринкової економіки; кризою авторитарних методів управління; необхідністю пошуку національної моделі управління традиційними й новими типами закладів освіти через осмислення і творчої переробки раніше невідомих зарубіжних концепцій менеджменту.

По-друге, менеджмент як суто "управління в умовах ринкової економіки є системою теоретичних і практичних знань, організаційних дій і структур, що постійно розвиваються" і, набув інтернаціонального значення та універсального впровадження не тільки у виробничій сфері, а й у сфері освіти. З огляду на це, універсальність

наукових заходів і технологій, розроблених у межах міжнародного менеджменту, дає змогу застосовувати їх і в управлінні педагогічними системами, що функціонують у різних національних середовищах. Це дає можливість інтегрувати набутий світовий досвід менеджменту в теорію педагогічного менеджменту України

Аналіз літературних джерел свідчить, що менеджмент в освіті (педагогічний менеджмент) – це комплекс принципів, методів, організаційних форм і технологічних прийомів управління навчально-виховним та навчально-пізнавальним процесами, спрямованих на підвищення ефективності таких процесів в умовах розвитку ринку освітніх послуг.

Завдання освіти сьогодні пошук і забезпечення педагогічних умов формування професійних якостей студентів. Процес навчання має відбуватися за схемою «Від особистості викладача – до особистості студента» Цей процес є взаємодією особистостей, де основним засобом впливу викладача є він сам не тільки як спеціаліст, а й як особистість.

Очевидно, що за нових умов ринкової економіки оволодіння основами менеджменту в освіті допоможе кожному з педагогічних працівників більш успішно вирішувати власні професійні проблеми, ефективно здійснювати функції само менеджменту в сфері педагогічної діяльності (управління собою), формулювати чіткі особистісні цілі, раціонально використовувати час, кваліфіковано переробляти і використовувати інформацію. А якщо педагогічний працівник у майбутньому планує виконувати функціональні обов'язки керівника вищого навчального закладу освіти чи його заступника, то менеджмент в освіті як нова і перспективна галузь педагогічної науки постає як надзвичайно необхідна система його професійних знань. Останні потрібні для того, щоб краще розуміти себе, своїх колег і студентів, бачити резерви, закладені в них, допомагати їм пізнати, оцінити та зрозуміти себе для того, щоб зробити продуктивний крок у перспективному професійному й особистісному саморозвитку.

Основними компонентами професійної компетентності викладача є:

- Соціально-педагогічні (наявність теоретико-методологічної, технологічної бази та спеціально-дисциплінарних знань, правильне використання відповідних методів та організаційних форм, обізнаність щодо психофізіологічних, соціально культурних особливостей студентського контингенту)

- Організаційно-управлінська (наявність здатності до організації та управління навчальною та виховною діяльністю студентів, володіння основами педагогічного менеджменту з урахуванням специфіки обраної спеціальності)

- Рефлексно-комунікативна (вміння мотивувати до самоосвіти, самовдосконалення, допомогти адаптувати нову отриману інформацію до системи власних поглядів, власного життєвого досвіду того, хто навчається).

Успішний викладач-менеджер має бути наділений наступними якостями: мобільність, відповідальність, дисциплінованість, особиста гідність, сміливість у прийнятті рішень, розуміння ситуації, висока працездатність, прагнення бути кращим і робити все досконало, орієнтація на успіх, комунікабельність, здатність установлювати контакти, увага до навколишніх. Педагог, який вивчає основи і сучасні прийоми педагогічного менеджменту може легко знайти спільну мову зі студентами та колективом, розвивати здібності студентів й обере оптимальний шлях впливу в навчальному процесі.

Дослідивши стилі управління навчальним процесом (демократичний, ліберальний, авторитарний) дійшли висновку, що демократичний стиль найповніше відповідає сучасному поколінню. Даний стиль характеризується наданням можливості студентам виявити ініціативу і відповідальність. Викладач, якому властивий демократичний стиль педагогічного менеджменту, завжди з'ясовує думку студента, обговорює з ним

результати виконання завдання. Він втручається в роботу студентів епізодично, за необхідності. Спілкування проходить у формі побажань, рекомендацій, порад, заохочень за якісне, оперативне і творче виконання завдань. Викладачу необхідно не тільки «наповнити» студента знаннями – його потрібно мотивувати, пробудити в ньому внутрішнє бажання оволодіти знаннями.

Висновки. Отже, педагогічний менеджмент надає викладачам безліч методик, методів і прийомів професійного зростання, що доцільно реалізовувати у процесі безпосередньої взаємодії зі своїми колегами і студентами та шляхом професійного взаєнавчання. Педагогічний менеджмент вимагає жити за правилами, зрозумілими і значущими для всього педагогічного колективу вищого навчального закладу освіти, на підставі аналізу концепції особистісних обмежень, що визначає фактори, які стримують творчий потенціал і результати діяльності цієї організації в цілому, творчої групи, кожної окремої людини.

Список літературних джерел

1. Гуменникова Т.Р. Забезпечення вузівської підготовки фахівця до особистісно орієнтованого виховання в світлі концепції болонського процесу / Т.Р. Гуменникова // Вісник Глухівського державного педагогічного університету. Серія: педагогічні науки. – Глухів: ГДПУ, 2008. – Вип. 12. – 244 с
2. Роль самоменеджмента в процессе профессионализации личности [Електронний ресурс] // Психология жизни / PSYLIVE.ru. – Режим доступу: <http://www.rabotas.ru/kariera/59.htm>.
3. Назаретко І. Формування іміджу освітньої установи // Директор школи. Україна. – 2006. – № 11. – С. 36–39.
4. Освітній менеджмент: Навч. посіб. / За ред. Л. Даниленко. – К.: Шкільний світ, 2003.
5. Коломінський, Н. Л. Психологія менеджменту в освіті (соціально-психологічний аспект) [Текст] : монографія / Н. Л. Коломінський. – К. : МАУП, 2000. – 286 с.
6. Микитюк Г.Ю. Взаємини викладачів і студентів як чинник становлення особистості майбутнього вчителя. Дис...канд.психол.наук. – К., 2003. – 215 с.